

Lausunto kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta

Khall § 243

Valtiovarainministeriö kirjoittaa 8.5.2014:

"Lausuntopyyntö kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta

Kuntalain kokonaisuudistuksen tavoitteena on uudistaa kuntalaki siten, että siinä otetaan huomioon kuntien muuttuvasta toimintaympäristöstä ja uusista kuntahallinnon rakenteista aiheutuvat muutostarpeet. Uusi kuntalaki korvaisi vuoden 1995 kuntalain. Kuntalaki olisi edelleen kunnan hallintoa, päätöksentekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki. Uudistuksella pyritään vähentämään erityislainsäädännön tarvetta.

Valtiovarainministeriö asetti heinäkuussa 2012 kuntalain kokonaisuudistuksen valmistelua varten parlamentaarisen seurantaryhmän, työvaliokunnan ja neljä valmistelujaostoa: toimielimet ja johtaminen-, demokratia-, talous- sekä kunnat ja markkinat -jaostot. Työvaliokunta on vastannut lainvalmistelusta ja koordinoitunut valmistelujaostojen työtä. Jaostot ovat kartoittaneet syksyllä 2013 sähköisellä kyselyllä kuntien näkemyksiä ja kannanottoja valmistelevasta kuntalaista.

Hallituksen esitysluonnos on valmisteltu jaostojen työn pohjalta.

Valtiovarainministeriö pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausuntoa kuntalaki-luonnoksesta. Erityisesti pyydetään lausumaan seuraavista kysymyksistä:

- kunnan toiminnan käsitteestä (6 §)
- kunnan tehtäviä, järjestämisvastuuta ja palvelujen tuottamista koskevista ehdotuksista (7-9 §)
- kuntatalousohjelmasta (12 §)
- kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan muuttamisesta (15 §)
- valtuuston kokoa koskevasta sääntelystä (16 §)
- osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vaikuttamistoimielimiä kuten nuorisovaltuustoa koskevista ehdotuksista (5 luku);
- kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoisista organisointitavoista (31, 34 ja 38 §)
- alueellisia toimielimiä koskevista ehdotuksista (37 §)
- kuntastrategiasta (39 §)
- kunnanhallituksen ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä (40 ja 41 §)
- johtajasopimuksesta (43 §)
- omistajaohjausta ja kuntakonsernin johtamista koskevista ehdotuksista (6 §, 47-49 §)
- kuntien yhteistoimintaa koskevista ehdotuksista (8 luku)
- luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen ehdotetuista muutoksista, erityisesti kunnanhallituksen osalta tytäryhteisöjen hallituksen jäseniä ja puheenjohtajistoa koskevista ehdotuksista (74 § 1 ja 4 mom.)
- päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa ja luottamushenkilön oikeutta saada vapaata työstään koskevista ehdotuksista (81 ja 82 §)
- sidonnaisuuksien ilmoittamisesta (85 §)

- kunnallisen puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevista ehdotuksista (19 § 2 mom. ja 83 § 3 mom.)
- otto-oikeuden rajaamisesta kunnanhallitukselle (93 §)
- toimielinten sähköisiä päätöksentekotapoja koskevista ehdotuksista (99-101 §) sekä kunnan ilmoitusten, kunnan toimintaa koskevien tietojen ja pöytäkirjojen julkaisemisesta tietoverkossa (109 ja 110 §, 141 §)
- alijäämän kattamisvelvollisuudesta määräajassa ja alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottamisesta kuntayhtymiin (111 §)
- erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyistä (119 ja 120 §)
- tarkastuslautakuntaa koskevista ehdotuksista (122 §)
- tilintarkastuksesta (123 §)
- tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeudesta (125 §)
- kunnan toimintaa markkinoilla koskevista ehdotuksista kuten kunnan myöntämien lainojen, takausten sekä vakuuksien rajoittamisesta, kunnan kiinteistön luovutuksesta ja julkisen palvelun velvoitteesta (15 luku) sekä lakiluonnoksen rakenteesta ja siirtymäsäännöksistä.

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 26.8.2014 mennessä sähköpostitse osoitteeseen valtiovarainministerio@vm.fi. Lausunnoissa toivotaan käytettävän em. otsikointia tai erittelemään esitetyt huomiot luku- tai pykäläkohtaisesti. Lausunnot pyydetään toimittamaan myös word-tiedostona lausuntoyhteenvedon laatimista varten.

Lausuntoa antavien kuntien toivotaan sisällyttävän omiin lausuntoihinsa kunnassa toimivien nuorisovaltuustojen tai muiden nuoria edustavien tahojen näkemyksiä.

Luonnos hallituksen esitykseksi on saatavilla valtiovarainministeriön [www-sivuilla](http://www.sivuilla) osoitteessa www.kuntauudistus.fi.

Päivi Laajala
osastopäällikkö, ylijohtaja"

Liitteenä hallituksen esitys eduskunnalle kuntalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, esityksen pääasiallinen sisältö.

Ehdotus:

Kunnanhallitus yhtyy liitteenä olevaan Pohjois-Pohjanmaan liiton lausuntoluonnokseen.

Päätös:

Kunnanhallitus hyväksyi ehdotuksen.

Kunnanhallitus

§ 243

18.08.2014

Otteen allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta
oikeaksi todistaa
25.8.2014

Salla Lauro
keskusarkistonhoitaja

Jakelu

valtiovarainministeriö

Liitteet

- 11 Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunto kuntalain hallituksen esitysluonnokses-
ta

Viite: Lausuntopyyntö 8.5.2014, VM065:00/2012

Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunto kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta

Valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto-osasto pyytää lausuntoa kuntalakiluonnoksesta. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi kuntalaki, joka korvaisi vuoden 1995 kuntalain. Kuntalaki olisi edelleen yleislaki, jossa otettaisiin huomioon kuntien toimintaympäristön ja kuntahallinnon rakenteiden ja lainsäädännön muuttuminen. Lakiluonnos kehittää kuntien toimintaa, hallintoa ja taloutta toimintaympäristön muutosten mukaisesti.

Tuleva laki toimii perustana kuntahallinnolle ja kuntalaisten osallistumiselle. Uusi laki on luonteeltaan mahdollistava ja antaa kunnille mahdollisuuden organisoida toimintansa paikallisten olosuhteiden ja tarpeiden mukaisesti. Lakiesityksessä on otettu huomioon kunnan ja kuntakonsernin johtamisen kehittämisen tarpeet. Lakiluonnos korostaa kunnan strategista johtamista, selventää eri toimielinten ja toimijoiden roolia kunnan johtamisessa sekä selkiyttää omistajaohjausta ja omistajaohjauksen välineitä. Myös taloutta koskevilla säännöksillä pyritään vahvistamaan konserninäkökulmaa kunnan toiminnassa. Kunnan toimintaa markkinoilla koskevilla säännöksillä pyritään selkeyttämään EU:n kilpailuoikeuden ja valtiontukisääntelyn vaikutuksia kunnan toimintaan. Luonnoksessa on kiinnitetty nykyistä enemmän huomiota kunnan asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseen. Päätöksenteossa kunnilla olisi mahdollisuus hyödyntää sähköistä toimintaympäristöä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa lausuntopyynnön mukaisiin kysymyksiin seuraavaa:

Kunnan toiminnan käsite (6 §)

Kunnan toiminnan käsitteen laajentaminen siten, että se koskee kunnan ja kuntakonsernin lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä kunnan muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan on perusteltua, koska kuntaa ja sen toimintaa tulisi johtaa kokonaisuutena riippumatta organisaatiomuodoista.

Kunnan tehtävä, järjestämisvastuu ja palvelujen tuottaminen (7–9 §)

Kunnan tehtävien jako lakisääteisiin, yleiseen toimivaltaan kuuluviin sekä toimeksiantotehtäviin sekä kuntien vapaus valita palvelujen tuotantotapa kuuluu olennaisena osana kuntien itsehallintoon. Yhdenvertaisen saatavuuden ja syrjimättömyyden periaatteiden kuuluminen lakisääteisesti järjestämisvastuun sisältöön on hyvin merkittävä kuntalaisten tasa-arvoisen kohtelun kannalta. Koska järjestämisvastuussa oleva kuitenkin määrittelee palvelujen ja muiden toimenpiteiden tarpeen, määrän ja laadun eli mitä palveluja kunnassa tai alueella tarvitaan ja miten paljon, on tärkeää varmistaa kuntalaisten yhdenvertaisuus palvelujen saatavuuden näkökulmasta katsoen. Järjestämisvastuun säilyminen kunnalla käytettäessä yksityistä palveluntuottajaa selkeyttää kunnan ja yksityisen palvelun tuottajan vastuunjako. Sen sijaan järjestämisvastuuta automaattisesti seuraavaa rahoitusvastuuta jouduttaneen tarkastelemaan uudelleen sote-lakiesityksen myötä.

Kuntatalousohjelma (12 §)

Nykyisen peruspalveluohjelmamenettelyn korvaaminen kuntatalousohjelmalla, jossa valtion tulee arvioida tehtävien rahoitusta valtiontalouden kehysten lisäksi kuntatalouden kantokyvyn näkökulmasta, on perustelu uudistus nykyiseen järjestelmään nähden. Koko kuntatalous huomioitaisiin nykyisestä menetelmästä poiketen ottamalla huomioon lakisääteisten tehtävien lisäksi kuntien itsehallintonsa nojalla itselleen ottamat tehtävät. Rahoitusperiaatteen toteutumista tukee valtion talousarvion yhteydessä esitettävä arvio kuntatalouden kehityksestä sekä valtion talousarvion vaikutuksista kuntatalouteen. Eri ministeriöiden välinen yhteistyö sekä valtion ja kuntasektorin välinen yhteistyö tukee kuntapolitiikan kokonaisuuden hallintaa.

Kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan muuttaminen (15 §)

Kuntavaalien toimittamisen siirtäminen huhtikuuhun ja valtuuston toimikauden alkamisen muutos kesäkuuhun on perusteltua kunnan talousarvion ja taloussuunnitelman käsittelyn sekä tilinpäätöksen hyväksymiseen liittyvän vastuuvapauden käsittelyn kannalta.

Valtuuston kokoa koskeva sääntely (16 §)

Ehdotuksessa kunnalle annetaan harkintavalta valtuustoon koon suhteen, jolloin valtuutettujen lukumäärää pohdittaessa voidaan ottaa huomioon kunnan muiden toimielimien organisointitapa. Valtuutettujen vähimmäismäärän säätäminen kunnan asukasluvun mukaan turvaa demokratian kannalta riittävän kokoisen valtuuston.

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vaikuttamistoimielimiä kuten nuorisovaltuustoa koskevat ehdotukset (5 luku)

Laissa korostetaan asukkaiden oikeutta monipuolisiin osallistumismahdollisuuksiin ja annetaan esimerkkiluettelo osallistumis- ja vaikuttamistavoista. Kunta päättää eri keinojen käytöstä, mutta laki korostaa käyttäjälähtöistä osallistumista ja vaikuttamista. Ehdotuksen mukaan kunta voi käyttää kansalaisraatia vaihtoehtona perinteisille kuntalaiskyselyille. Oleellista osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksissa on asioiden valmisteluvaiheessa toteutettu asukkaiden mielipiteen selvittäminen.

Mahdollisuus johtokunnan jäsenten tai osan jäsenistä valitsemiseen valtuuston määrittämien perusteiden mukaisesti kunnan asukkaiden, kunnan henkilöstön tai palvelujen käyttäjien esityksestä tuo paremmin esille palveluiden käyttäjien näkökulman nykyisten poliittisesti valittujen johtokunnan jäsenten sijaan. Ehdotetun osallistavan budjetoinnin toteuttaminen käytännössä voi olla haasteellista. Kunnan resurssien käyttäminen vuorovaikutteisiin prosesseihin talouden suunnittelussa ei välttämättä tuo toivottavia tuloksia. Aloitteiden käsittelyn määräjän ulottaminen koskemaan myös muita kuin valtuuston toimivaltaan kuuluvia asioissa tehtyjä aloitteita korostaa aloitteiden merkityksellisyyttä.

Vanhus- ja vammaisneuvostoa koskevan sääntelyn kokoaminen kuntalakiin selkeyttää nykyistä tilannetta. Nuorisovaltuuston tai vastaavan nuorten vaikuttajaryhmän perustamisen velvoittavuuden lisääminen muiden vaikuttamistoimielimien rinnalle kuntalakiin on lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksien turvaamisen näkökulmasta perusteltua. Lain pitäisi vanhus- ja vammaisneuvostojen tapaan mahdollistaa useamman kuin yhden kunnan yhteinen nuorisovaltuusto tai vastaavan nuorten vaikuttajaryhmän perustaminen. Tällä olisi merkitystä varsinkin asukasmäärältään pienten kuntien kannalta.

Kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoiset organisointitavat (31, 34 ja 38 §)

Kunnan toimielinten suhteen laki antaa kunnanvaltuustoille harkintavaltaa parhaiten kunnan toimintaympäristöön ja -kulttuuriin soveltuvasta toimielinrakenteesta päättämisestä. Myös valtuuston puheenjohtajan, kunnanhallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat sekä lauta- ja valiokuntien puheenjohtajan toimiminen joko päätoimisena tai osa-aikaisena luottamushenkilönä antaa mahdollisuuden kunnalle tai kuntayhtymälle rakentaa tarkoituksenmukaisimman luottamushenkilöpäätöksentekojärjestelmän.

Kunnan johtamisen kannalta on perusteltua, että kunnilla on mahdollisuus valita kunnanjohtaja- ja pormestarimallin väliltä.

Alueellisia toimielimiä koskevat ehdotukset (37 §)

Lain mukaan valtuusto voi asettaa alueellisia lauta- tai johtokuntia edistämään kunnan osa-alueen asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia. Tämä edistää kunnan osa-alueen asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja vuorovaikutusta kunnan ja sen toimielinten välillä.

Kuntastrategia (39 §)

Kuntastrategian pakollisuus ohjaa kuntia taloudelliset realiteetit ja kehitysnäkymät huomioon ottaen pitkäjänteiseen talouden ja toiminnan suunnitteluun. Yhtenäinen kuntastrategia mahdollistaa luopumisen erilaisista sektorikohtaisista strategioista ja suunnitelmista, jolloin kunnan kokonaisjohtaminen on helpompaa. Kunnan talousarviossa päätettyjen tavoitteiden ja määrärahojen perustuminen kuntastrategiaan lisää huomattavasti strategian vaikuttavuutta ja merkitystä.

Kunnanhallituksen ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävät (40 ja 41 §)

Kunnanhallituksen tehtävät ovat suurelta osin nykyisen lain mukaisia. Lakiluonnoksen lisäys siitä, että kunnanhallitus edustaa kuntaa työnantajaa ja vastaa kunnan henkilöstöpolitiikan toteuttamisesta selkeyttää käytäntöä, jossa kunnanhallituksen on vakiintuneesti katsottu olevan työnantajaa edustava taho. Kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävien määrittely lain tasolla on kasvanut ja pykälä mahdollistaa kuntien erilaisten tarpeiden huomioimisen kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä päätettäessä.

Johtajasopimus (43 §)

Kunnan ja kunnanjohtajan välillä tehtävä johtajasopimus on koettu käytännössä hyväksi menettelytavaksi. Kuntalaissa on tarkoituksenmukaista säätää johtajasopimuksen tekemisestä kaikkien kunnanjohtajien osalta jättäen kuitenkin kunnille omaa harkintavaltaa sopimusten sisällön osalta omien tarpeidensa mukaisesti. Johtajasopimus selkiyttää poliittisen ja ammatillisen johdon välistä työjakoa ja hyvin laadittuna sen parantaa poliittisten ja ammatillisten johtajien välistä yhteistyötä.

Omistajaohjausta ja kuntakonsernin johtamista koskevat ehdotukset (6, 47–49 §)

Kuntakonsernin omistajaohjauksen merkityksen korostaminen ottamalla siitä säännökset kuntalakiin on tärkeää, sillä kunnat tuottavat palveluitaan hyvin erilaisin konsermirakentein. Esityksellä selkeytetään kunnan omistajaohjausta ja otetaan huomioon kunnan kokonaisuus. Kuntakonsernin kannalta tytäryhteisön hallinnossa entistä enemmän korostettu toiminnan laajuus ja strateginen merkitys on perusteltua.

Kuntien yhteistoimintaa koskevat ehdotukset (8 luku)

Ehdotuksessa kuntien yhteistoiminnasta annetaan selkeät reunaehdot kuntien välisen yhteistoiminnan järjestämiselle ja sopimuksien laadinnalle. 51§ selkeyttää kuntien yhteistoiminnan suhdetta julkisista hankinnoista annettuun lakiin.

Luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen ehdotetut muutokset, erityisesti kunnanhallituksen osalta tytäryhteisöjen hallituksen jäseniä ja puheenjohtajistoa koskevat ehdotukset (74 § 1 ja 4 mom.)

Henkilöstöä koskevan rajoituksen laajentaminen siten, ettei kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa oleva henkilö olisi vaalikelpoinen kunnanhallituksen puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi, parantaa kunnanhallituksen toimintakykyä.

Päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa ja luottamushenkilön oikeutta saada vapaata työstään koskevat ehdotukset (81 ja 82 §)

Päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa ja luottamushenkilön oikeutta saada vapaata työstään koskevat ehdotukset ovat selkeitä niin työnajan näkökulmasta kuin luottamushenkilön näkökulmasta.

Luottamushenkilön asemaa ehdotukset selkeyttävät ja parantavat. Erityisesti kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa sekä kunnallisessa yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa olevien sairausloman ajan palkkaetuja sekä oikeudesta vuosilomaan ja perhevapaisiin koskevien määräyksien soveltaminen on olennainen parannus. Samoin päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön oikeus kunnan henkilöstön lakisääteiseen työtaturmavakuutukseen ja ammattitautiturvaan sekä työterveyshuollon palveluihin tuo heidät samaan asemaan kunnan virka- ja työsuhteisen henkilöstön kanssa.

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen (85 §)

Esityksen mukaan kuntien vastuullisilla paikoilla olevat luottamushenkilöt joutuvat ilmoittamaan sidonnaisuuksistaan nykyistä tarkemmin. Sidonnaisuuksista ilmoittaminen ja sidonnaisuusrekisterin ylläpitäminen lisää hallinnon läpinäkyvyyttä ja avoimuutta.

Kunnallisen puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevat ehdotukset (19 § 2 mom. ja 83 § 3 mom.)

Ehdotus valtuustoryhmille annettavan tuen ilmoittamisesta sekä luottamushenkilöpalkkioiden ilmoittamisesta lisää järjestelmän läpinäkyvyyttä ja edistää luottamuksen vahvistumista.

Otto-oikeuden rajaaminen kunnanhallitukselle (93 §)

Ehdotus otto-oikeuden rajaamisesta kunnanhallitukselle vähentää byrokratiaa ja korostaa kunnanhallituksen vastuuta kunnan hallinnosta ja taloudesta vastaavana kunnan toimielimenä.

Toimielinten sähköisiä päätöksentekotapoja koskevat ehdotukset (99 – 101 §) sekä kunnan ilmoitusten, kunnan toimintaa koskevien tietojen ja pöytäkirjojen julkaiseminen tietoverkossa (109, 110 ja 141 §)

Sähköisten kokousten käyttöönotto ehdotetulla tavalla tulee olemaan varteenotettava kokousten järjestämistapa varsinkin kunnissa, joissa matkakustannusten osuus kokouskuluista on merkittävä. Kuntien tulee varmistua siitä, että kunnasta löytyy tarvittava osaaminen varmistamaan käytettävien järjestelmien, palvelinten ja tietoliikenneyhteyksien tietoturvallisuus ja suojaus. Tärkeää on, että laissa tuodaan esiin yksityisyyden suojan toteutuminen henkilötietojen käsittelyssä ja että salassa pidettäviä tietoja ei julkaista verkossa. Sähköisten kokousten järjestämiselle ongelmaksi voi muodostua puutteelliset laajakaistayhteydet, erityisesti sähköisessä kokouksessa läsnä oleviksi todettujen yhdenvertaisen näkö- ja ääniyhteyden kannalta. Sähköisen päätöksentekomenettelyn mahdollistaminen rutiniluonteisten asioiden kohdalla ennen toimielimen kokousta tuo osaltaan joustavuutta kokousjärjestelyihin.

Luopuminen kunnan ilmoitusten osalta julkisia kuulutuksia koskevan lainsäädännön noudattamisesta mahdollistaa kunnille nykyaikaisten tiedotuskanavien täysimääräisen käyttämisen. Kunnan velvoite viedä saataville yleiseen tietoverkkoon mm. kunnan järjestämiä palveluja, taloutta ja johtamista koskevat tiedot takaa kuntalaisille yhdenvertaiset tietojensaantimahdollisuudet nykyisten kirjavien käytäntöjen sijaan. Kuntakentän erilaisuudesta johtuen on hyvä, että kunnilla on edelleen harkintavaltaa tiedottamisen laajuuden ja tapojen suhteen. Lakiin kirjattu huolehtimisvelvollisuus siitä, että esityslistan valmistuttua toimielinten käsittelyyn tulevista asioista annetaan yleisen tiedonsaannin kannalta tarpeellisia tietoja yleisessä tietoverkossa yhtenäistää kuntien nykyisiä käytäntöjä esityslistojen julkaisussa.

Alijäämän kattamisvelvollisuus määräajassa ja alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottaminen kuntayhtymiin (111 §)

Kunnan taseeseen kertyneen alijäämän kattaminen enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien velvoittaa kunnan entistä painavammin tasapainoisten tai ylijäämäisten taloussuunnitelmien laadintaan. Alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottaminen koskemaan kuntayhtymiä helpottaa kuntatalouden tasapainottamispyrkimyksiä. Mikäli alijäämän syntyminen on aiheutunut kunnasta riippumattomista syistä, esim. yhteisöveromuutokset tai valtionavustuksen väheneminen, kattamisvelvollisuuden määräaikaan tulisi olla haettavissa lisäaikaa.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arvioimismenettely (119 ja 120 §)

Kunnan taloutta koskevan sääntelyn yhtenäistäminen tuomalla erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arvioimismenettely kuntalakiin on perusteltua, koska menettely liittyy kiinteästi kunnan talouden ohjaukseen. Kunnan kykenemättömyys kattaa alijäämiä 111 §:ssä säädettyssä määräajassa voi merkitä kunnan joutumista arviointimenettelyyn. Tämä lisää edelleen talouden tasapainottamisen merkitystä taloussuunnittelussa, mutta toisaalta johtaa kunnan itsehallinnon heikentymiseen tapauksissa, jossa kunta joutuu arviointimenettelyyn vastoin omaa tahtoaan. Myös kuntayhtymä voi joutua kattamattomien alijäämiensä vuoksi arviointimenettelyn kohteeksi ja tämä luo kuntayhtymiin paineita uudenlaisen talousajattelun suuntaan.

Tarkastuslautakuntaa koskevat ehdotukset (122 §)

Tarkastuslautakunnan päätehtävinä edelleen säilyvät hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestäminen, arviointi ja muut tehtävät. Tarkastuslautakuntaa koskevat ehdotukset pitävät tarkastuslautakunnan toiminnan selkeänä ja sääntelyssä korostuu tarkastuslautakunnan tehtävä tuloksellisuuden arvioinnissa. Tarkastuslautakunnan muihin tehtäviin ehdotettu lisäys sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen valvonnasta sopii luontevasti tarkastuslautakunnan tehtäväkenttään. Lakiehdotuksessa nousee esille hyvin tarkastuslautakunnan riippumaton rooli kunnanhallituksesta.

Tilintarkastus (123 §)

Tilintarkastusyhteisön valitseminen enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkistamista varten tuo tarkastustoimintaan jatkuvuutta valtuustokausien välille. Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen kuuluminen kunnan kanssa saman tilintarkastusyhteisön tarkastustoiminnan piiriin tukee kokonaiskuvan muodostumista kuntakonsernin taloudenpidosta ja hallinnosta.

Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeus (125 §)

Tilintarkastajan tietojensaantioikeuden laajentaminen koskemaan myös kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen ja säätiöiden hallussa olevia asiakirjoja, mikäli tilintarkastaja pitää niitä tarkastustehtävän hoitamisen kannalta tarpeellisina, parantaa tilintarkastajan mahdollisuuksia hoitaa tehtäväänsä huolellisesti.

Kunnan toimintaa markkinoilla koskevat ehdotukset, kuten kunnan myöntämien lainojen, takausten sekä vakuuksien rajoittaminen, kunnan kiinteistön luovutuksesta ja julkisen palvelun velvoite (15 luku)

Ehdotus määrittelee riittävällä tarkkuudella kunnan toiminnan kilpailutilanteessa markkinoilla ja antaa selkeät ehdot mm. kunnan kiinteistön luovutuksesta tai vuokrauksesta kilpailutilanteessa markkinoilla toimivalle tarjouskilpailulla. Kunnan yhtiöittämisvelvollisuus sekä yhtiöittämisvelvollisuutta koskevat poikkeukset ovat selkeästi säädetty. Kuntien myöntämiä lainoja ja takauksia koskevan 130 §:n säädökset edellytyksistä, millä kunta voi myöntää lainaa, takauksia tai muita vakuuksia toisen velasta tai muusta sitoumuksesta, ovat kunnan ja kuntakonsernin talouden näkökulmasta perusteltuja, mutta muotoilu rajoittaa kuntien toimintamahdollisuuksia alueensa elinkeinotoiminnan ja työllisyyden hoitamisessa, kun se rajaa takaukset ja lainat ainoastaan kuntien omistamille tai kuntakonserniin kuuluville yrityksille. Pohjois-Pohjanmaan liitto esittää, että 2 momentti, jossa rajataan ao. tukimuodot vain kunnan omistamille yhtiöille tai kuntakonserniin kuuluville yhtiöille tulisi poistaa. Kuntien välineistö vaikuttaa kuntansa elinkeinotoimintaan on rajallinen, kun huomioidaan, että rakennerahastovaroja ei jatkossa voida käyttää kuntien toimesta yritystilojen rakentamiseen; yritystukilaki antaa tähän mahdollisuuden, mutta asia on rakennerahasto-ohjelmassa rajattu pois. Kansallisin varoin se on mahdollista, mutta ao. varoja tuskin on käytettävissä muualla kuin ÄRM-alueilla.

Lakiluonnoksen rakenne ja siirtymäsäännökset

Lakiluonnos on selkeästi ja loogisesti ryhmitelty ja siirtymäsäännökset antavat kunnille riittävästi aikaa ryhtyä toteuttamaan uutta kuntalakia. Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyssä siirtymien kuntakonsernin lukuihin vuonna 2017 Kuntatieto-ohjelmassa valmisteltavien konsernituloslaskelman ja rahoituslaskelman tietojen keräämisen myötä on merkittävä muutos kuntatalouden seurannassa.

Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että kuntalakiluonnos esitys ei tue eikä velvoita kuntien mahdollisuuksia kehittää elinvoimaisuuttaan panostamalla esimerkiksi yritysten verotusta ja toimintakykyä lisääviin ratkaisuihin. Kuntien osuus lakisääteisistä tehtävistä on vain osittain sidottu valtionosuusjärjestelmään, jonka vuoksi rahoituksen tulee tulla verotuloista. Lisäksi kuntien mahdollisuuksia tehdä pilottiratkaisuja ei näy lainsäädännössä.

Viranomaisyhteistyömahdollisuuksia toisten kuntien ja valtion viranomaisten välillä tulisi tukea kuntalain osalta siten, että esim. valtion lupa- ja hallintoasioiden hoito varmistetaan saatavuuden osalta tasapuolisesti läpi maan kuntien ja kuntalaisten erityisolosuhteet ja pitkät välimatkat huomioiden.

Lisäksi tulevassa laissa tulisi näkyä niiden vanhojen velvoitteiden purkaminen, jotka pohjautuvat muihin lakeihin. Esimerkkinä kansanterveyslaki, joka edellyttää kuntia järjestämään yrityksille työterveyshuollon palvelut. Työterveyshuollon lääkäreiden saatavuus on rajoittua ja lisäksi ala tarvitsee erikoistumiskoulutuksen, osaamisen ylläpidon sekä vahvan toimialatuntemuksen.

POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO

Samuli Pohjamo
maakuntahallituksen puheenjohtaja

Pauli Harju
maakuntajohtaja